

Schulden kwijtschelden biedt kans op nieuwe start

Ook in Nederland zou kwijtschelding van schulden in het uiterste geval mogelijk moeten zijn, bepleiten **Stijn Verhagen, Lilian Linders en Marcel Ham.**

Stijn Verhagen

lector aan de Hogeschool Utrecht

Lilian Linders

lector aan de Fontys Hogeschool

Marcel Ham

hoofredacteur van het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken.

Deze maand verschijnt hun boek 'Verlossing van schuld en boete'

Van maar liefst 1,4 miljoen huishoudens is de hypotheekschuld groter dan de waarde van hun huis. Nu al lukt het 100.000 mensen niet meer om de hypotheek te betalen. Het is daarom hard nodig dat minister Dijsselbloem met de banken gaat kijken of mensen van wie het huis 'onder water' staat verlichting kunnen krijgen.

In een nog penibeler situatie bevinden zich de mensen die zich tot de schuldhulpverlening moeten wenden; hun aantal verdubbelde sinds de crisis tot 89.000.

Financiële problemen worden gezien als eigen schuld, de eigen verantwoordelijkheid van mensen staat voorop. De aanpak is financieel-juridisch: schuldhulpverleners hanteren standaardprotocollen om stabiliteit te creëren, incassobedrijven innen schulden op basis van gestandaardiseerde rechtmatigheid. Voor wie helemaal vastloopt is er eventueel en na veel pijn en moeite de WSNP, de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen. Drie jaar lang op een houtje bijten met een minimaal inkomen en je bent verlost.

De financieel-juridische aanpak van schulden zit op een doodlopend spoor. Van de weinigen die uit de schulden komen, komt een substantieel deel later weer in de problemen.

Schuldsanering en -beheersing nemen de dieper liggende oorzaken niet weg. De huidige aanpak miskent de rol van sociale en sociaal-psychologische factoren, die schulden mede bepalen. Antropoloog Erik Bähre

Veel mensen kunnen hun hypotheek niet betalen. FOTO GUUS SCHOONEWILLE, ANP

wijst op de behoefte van mensen aan maatschappelijke status. De afgelopen decennia konden steeds meer mensen via consumptie aanzien verkrijgen, terwijl statussymbolen als opleiding, leeftijd en beroep juist minder belangrijk werden. Mooie kleding, auto's en tv's waren gaandeweg niet meer voorbehouden aan een kleine elite maar kwamen binnen bereik van vrijwel iedereen. De statusladder werd beklommen door steeds meer geld te lenen – totdat de consumptiezeepbel uit elkaar spatte.

Onvermogen

Een effectieve aanpak van schulden kan niet om de sociale kant heen. Op korte termijn valt resultaat te boeken als de schuldhulpverlening meer

oog krijgt voor het onvermogen van mensen om hun gedrag te veranderen, zoals bij een depressie of verslaving. De schuldeneskundigen Nadja Jungmann en Roeland van Geuns ontwikkelden een 'screeningsinstrument' waarmee schuldhulpverleners de houdingskenmerken van hun cliënten in kaart kunnen brengen. Vertrouwen in eigen kunnen van de schuldenaar biedt namelijk meer houvast voor schuldhulpverleners dan wanneer zoals nu gekeken wordt naar de omvang en rechtmatigheid van iemands schuld.

Ingrijpend is dat we het dogma loslaten dat schulden altijd en overal tot het uiterste moeten worden terugbetaald. Terugbetalen kan in de regel het uitgangspunt blijven. Maar

als we erkennen dat schulden niet alleen een financieel probleem zijn maar ook een sociale en zelfs morele kwestie (en vergeving mogelijk is na zelfreflectie), dan komen andere uitwegen in beeld. In ons boek 'Verlossing van schuld en boete' pleiten de economen Marcel Canoy en Robin Fransman voor een vorm van kwijtschelding voor mensen met uitzichtloze aflossingsproblemen. Als niets helpt, mogen ze failliet worden verklaard, inclusief kwijtschelding. Faillissement nieuwe stijl dus eigenlijk, zoals in de Verenigde Staten, waar faillissement wordt benaderd als een kans om opnieuw te beginnen.

Niet het brevet van onvermogen en de bestraffende blik naar het verleden, zoals in Nederland nu nog het geval is, maar een optimistische kijk naar de toekomst. In ons land kan een natuurlijke persoon wel failliet gaan, maar dat leidt niet tot het kwijtschelden van de schulden. Zodra iemand weer wat verdient, staan de schuldeisers op de stoep waardoor mensen voor altijd een 'schuldig' bestaan blijven leiden.

Het plukken van een kale kip biedt net zo min uitkomst uit de groeiende schuldenproblematiek als ondoordachte kwijtschelding. Kwijtschelding is zeker geen blanco cheque en alleen een optie als deze moreel juist of financieel gunstiger is dan vasthouden aan bestaande procedures. Het is een serieuze optie wanneer we werkelijk doortastend de schuldenproblematiek willen aanpakken. De starre financieel-juridische houding waarmee schuldenaren nu worden geconfronteerd zal het probleem alleen maar groter maken.

Moslims, blijf binnen of vermom je

Ergün Tuzkapan

lezer te Utrecht

Sinds de inmenging van Nederland in de strijd tegen IS volgen de adviezen aan verschillende bevolkingsgroepen elkaar in een rap tempo op.

Het ministerie van defensie adviseert personeel om niet in uniform met het openbaar vervoer te reizen. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding meldt dat er een reële kans op aanslagen door djihadisten bestaat.

Ook de moslims in ons land hebben een tweetal adviezen gekregen: één van de burgemeester van Rotterdam en één van die van Amsterdam: verplicht uit de kast komen respectievelijk gezond verstand gebruiken.

Ik heb nog een derde advies: moslims van Nederland die er op een of andere manier zo uitzien, kunnen de komende tijd beter binnen blijven. Als ze toch naar buiten moeten of willen, kunnen ze zich beter vermommen als niet-moslim.

len

contact

**Redactie
Opinie
Trouw**
Postbus 859
1000 AW
Amsterdam
t 020-5629444
opinie@trouw.nl

Opinie is een vrijplaats voor discussie. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen maximaal 650 woorden, Brieven maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.